

Actieprogramma

“Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme”

Vastgesteld door college van B&W op 14 september 2004
Vastgesteld door de gemeenteraad op 28 oktober 2004

Schouwen-Duiveland
REB/beleid
augustus 2004

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1. Kompas	3
1.2. Trends	5
1.3. Visie	8
1.3.1. Kiezen voor recreatie en toerisme	8
1.3.2. Kiezen voor behoud van de eigenheid	8
1.3.3. Kiezen voor samenhang	9
1.3.4. Kiezen voor kwaliteit	11
1.3.5. Kiezen voor samenwerking	12
1.4. Doelen	14
2. Projecten	15
2.1. Ontwikkelen routenetwerken	16
2.2. Opstellen watersportactieplan	18
2.3. Versterken cultuurtoerisme	19
2.4. Arrangementen gericht op seizoensverlenging	20
2.5. Pilot-project Renesse	21
2.6. Nota kamperen	22
2.7. Plattelandstoerisme	23
2.8. Toeristenpas	24
2.9. Uitwerking nota hoofdlijnen strand	25
2.10. Horecabeleid	25
2.11. Gebiedsvisie Gouwepolders	26
2.12. Ontwikkeling VVV	27
2.13. Elkweervoorziening	28
2.14. Natuurgerichte recreatie	28
2.15. Opleidingen	29
3. Financiering en fasering	30
4. Organisatie	33
5. Communicatie/Promotie/Marketing	34
6. Monitoring	34
7. Afstemming andere beleidsvelden	35
Bijlage. Overnachtingen	

1. Inleiding

1.1. Kompas

De recreatiesector is een belangrijke pijler van de economie van het eiland. Om deze sector te versterken wil de gemeente met dit actieprogramma de koers uitzetten voor het toeristische beleid voor de periode 2005 tot en met 2015. Verder zijn in dit programma projecten opgenomen die de gemeente samen met het bedrijfsleven wil uitvoeren in de periode van 2005 tot en met 2008. Dit programma wordt in 2008 tussentijds geëvalueerd. Mede op basis van deze evaluatie kan het programma bijgestuurd worden. De eindevaluatie van het programma vindt plaats in 2016.

Tevens wil de gemeente met dit programma samenhang en structuur brengen in de uitvoering.

Dit programma heeft als basis de nota "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme" (bureau Route IV, november 2001). De gemeente heeft deze nota samen met het bedrijfsleven opgesteld. Tevens hebben zij samen in 2001 prioriteiten gesteld. De prioritaire projecten uit deze nota zijn in dit programma uitgewerkt.

In de nota is het bestuurlijk toekomstbeeld¹ vertaald naar de recreatie:

1. kiezen voor recreatie en toerisme
2. kiezen voor behoud van de eigenheid
3. kiezen voor samenhang
4. kiezen voor kwaliteit
5. kiezen voor samenwerking

Dit programma en de nota dienen als een bouwsteen voor het bestemmingsplan recreatiegebieden. Verder sluit het programma aan op de doelstellingen van de Regiovisie en het landinrichtingsproject Schouwen-Oost.

De gemeente heeft het concept-uitvoeringsprogramma in het eerste kwartaal van 2004 besproken met het bedrijfsleven, collega overheden en overige organisaties². De conclusies uit deze gesprekken zijn verwerkt in dit programma. Tussen haakjes staan de paragrafen waarin de conclusies verwerkt zijn. Op hoofdlijnen zijn deze conclusies:

1. de gemeente moet uitspreken dat de toeristische sector een economische pijler is voor het eiland (paragraaf 1.1);
2. het ambitieniveau van het concept-programma is te hoog (tabel paragraaf 1.4);
3. in het programma is geen duidelijke samenhang tussen de projecten (tabel paragraaf 1.4 en projectbeschrijvingen hoofdstuk 2);
4. de uitgangspositie voor de doelen is niet beschreven (tabel paragraaf 1.4);

1

1. bevorderen leefbare kernen
2. versterken centrumfunctie Zierikzee
3. in stand houden en bevorderen karakteristieke en unieke omgevingskwaliteiten
4. bevorderen duurzame sociaal-economische structuur
5. benutten 'ligging in de luwte' en nieuwe kansen bij actueel rijks- en provinciaal beleid

² Federatie Ondernemers Schouwen-Duiveland, Stichting Samenwerkende Verblijfsaccommodaties, Koninklijke Horeca Nederland, VVV, Bureau voor Toerisme, HISWA, Kamer van Koophandel, Ondernemend Schouwen-Duiveland, Vereniging van Strandpaviljoenhouders Schouwse Kust, Vereniging BV, Agrarisch Schouwen-Duiveland, Dienst Landelijk Gebied, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland, Recreatieschap Grevelingen, Sociaal Economische Raad Schouwen-Duiveland

5. natuurgerichte recreatie wordt gemist (project 14);
6. de achterstand op ruimtelijke ontwikkeling moet worden ingelopen (paragraaf 1.3.3);
7. gemeente en bedrijfsleven moeten samen werken aan een gastvrij Schouwen-Duiveland (1.3.4);
8. toerisme moet een integraal onderdeel zijn van andere beleidsvelden wonen, werken, scholing enzovoort (paragraaf 1.3.3 en hoofdstuk 7);
9. de kennis, vaardigheden en het ondernemerschap van ondernemers moet verhoogd worden (project 15);
10. de gemeente en het bedrijfsleven moeten meer gebruik maken van subsidies (paragraaf 1.3.1 en hoofdstuk 3).

Daarnaast hebben de betrokken organisaties prioriteiten gesteld tussen de projecten uit het concept-programma (zie hoofdstuk 2).

Leeswijzer.

In hoofdstuk 1 vormen trends binnen de recreatie en toerisme sector de basis voor de visie. Uit deze visie zijn vervolgens de doelen geformuleerd voor de periode 2005 – 2008. Vervolgens zijn in hoofdstuk 2 vijftien prioritaire projecten uitgewerkt. Daarnaast zijn achtereenvolgens in hoofdstukken 3, 4, 5, 6 en 7 de financiering en fasering, de organisatie, de communicatie, de monitoring en de afstemming met andere beleidsvelden beschreven.

1.2. Trends

In deze paragraaf worden trends binnen de toeristische sector beschreven voor de onderwerpen: markt, product, infrastructuur en instrumenten. Deze trends vormen de basis voor de visie (paragraaf 1.3) en vervolgens voor de projecten (hoofdstuk 2). De trends en kentallen zijn onder andere ontleend aan het rapport van "Trendmonitor gemeente Schouwen-Duiveland 2002" (KvK/BTZ, juli 2004).

Markt.

1. Concurrentie met Spanje, Turkije en Oostzee.

Schouwen-Duiveland moet in de zomer concurreren met goedkope buitenlandbestemmingen zoals Spanje, Turkije en Oostzee. Om te kunnen concurreren moet de kwaliteit van het toeristisch product (gedifferentieerd aanbod, voorzieningenniveau) goed zijn.

2. Schouwen-Duiveland gastvrijland.

Belangrijk is dat de gemeente, het bedrijfsleven en bewoners gastvrij zijn en de gasten³ zich welkom voelen op het eiland. Dit laat wel eens te wensen over.

3. Promotie&marketing.

Vakanties worden steeds vaker via internet vooraf geboekt. Er is meer sprake dan voorheen van impulsaankopen.

4. kwaliteit en veiligheid.

De aanwezigheid en kwaliteit van voorzieningen (bijvoorbeeld sanitair) op het eiland voldoen niet altijd aan de eisen van de gast. Daarnaast vindt de gast het gevoel van veiligheid steeds belangrijker. Het belevingsaspect is van toenemend belang. De hoeveelheid vrije tijd neemt af en de afstand die wordt afgelegd om te recreëren neemt toe.

5. Schouwen-Duiveland ver-weg.

Veel randstedelingen vinden Schouwen-Duiveland te ver als recreatiegebied, terwijl het eiland in geografische zin niet veel verder ligt dan bijvoorbeeld Goedereede.

6. Doelgroep.

De bevolking in Nederland en omliggende landen vergrijst.

Schouwen-Duiveland trekt vooral gasten tussen 55 en 64 jaar (27%). In vergelijking met de rest van Zeeland trekt het eiland veel gasten tussen 25 tot en 34 jaar. Potentiële gasten ouder dan 65 jaar weten Schouwen-Duiveland onvoldoende te vinden. Daarnaast houden relatief weinig Nederlandse jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 17 jaar (2%) en 18 tot en met 24 jaar (3%) hun vakantie op het eiland. Verder is in vergelijking met de rest van Zeeland de hoogste klasse Nederlandse gast (naar beroepsgroep en opleiding) op Schouwen-Duiveland ondervetegenwoordigd. Terwijl de één na hoogste klasse op het eiland sterker vertegenwoordigd is dan in de rest van Zeeland.

Bijna zestien procent van de Duitse gasten in Nederland doet Zeeland aan. Voor onze zuiderburen is dit slechts 12,2% en voor gasten uit Groot-Brittannië is dit verwaarloosbaar klein, slechts 0,6%. Belgen gaan veel minder op vakantie. Indien zij op vakantie gaan doen zij dit veelal op een luxe wijze. Nieuwe (groeiende) doelgroepen zijn mensen met beperkingen, allochtonen, alleenstaanden en éénouder gezinnen.

De toeristische voorzieningen zijn momenteel onvoldoende afgestemd op mensen met beperkingen. De gemeente heeft in 2004 het strand beter bereikbaar gemaakt voor deze groep.

³ In dit programma worden dag- en verblijfsrecreanten gasten genoemd.

7. Kleinschalig.

Het toeristische bedrijfsleven is kleinschalig van opzet. Van de 334 bedrijven (Trendmonitor 2002, KvK/BTZ) zijn er tien bedrijven met meer dan tien werkzame personen.

Product.

1. Jaarrond toerisme.

Van het totaal aan overnachtingen door Nederlanders op Schouwen-Duiveland vindt ongeveer 45% plaats in de maanden juni tot en september. De maand mei is de belangrijkste vakantiemaand (ongeveer 21%). Voor de maanden oktober tot en met april is het aandeel ongeveer 34%. Deze laatste overnachtingen zijn voornamelijk korte vakanties (langweekend). Vooral in het voor- en naseizoen liggen kansen om ouderen, studenten, dertigers zonder kinderen en de zakelijke markt met arrangementen te trekken.

2. Kindvriendelijk.

De helft van de gasten zijn gezinnen met kinderen. Op het eiland zijn onvoldoende voorzieningen gericht op gezinnen met kinderen in verschillende leeftijden.

3. Zakelijke markt.

De zakelijke markt is een potentiële groeimarkt (congressen, personeelsuitjes enzovoort). Een positief zakelijk verblijf op het eiland zal de kans op een herhalingsbezoek met bijvoorbeeld familie vergroten. Daarnaast draagt de zakelijke markt bij aan seizoensverlenging.

4. Kampeerreinen.

Meer dan 50% van de Nederlandse en 35% van de buitenlandse gasten verblijven op kampeerreinen. Echter vanwege gezinsverdunding neemt het aantal gasten per standplaats af. Daarnaast neemt door kwaliteitsverbetering het aantal standplaatsen af per kampeerrein. Een terugloop in het aantal gasten heeft indirect ook effecten op de horeca, detailhandel en dagrecreatievoorzieningen.

5. Watersport.

De watersporters⁴ vormen een belangrijke groeiende doelgroep. De voorzieningen op het eiland voldoen onvoldoende aan de eisen van de watersporter. Belangrijk is om watersporters te verleiden meer gebruik te maken van verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen op het eiland en de landgast de watersportmogelijkheden (van bootjes kijken, bruine vloot tot rondvaarttochten) te laten ontdekken (project 2, 3, 4 en 8). Schouwen-Duiveland heeft met de Zeeuwse Delta de potentie uit te groeien tot het watersportgebied van Nederland. De (potentiële) gasten komen uit binnen- en buitenland. Vooral bij de laatste groep moet het Deltagebied als watersportgebied gepromoot worden. De kwaliteit van de ligplaatsen voldoet op dit moment niet altijd aan de eisen van de watersporter.

6. Dagrecreatie.

De dagrecreanten komen vooral uit de directe omgeving, de Randstad en de Brabantse stedenrij. Echter er is weinig samenhang en structuur in het aanbod aan dagrecreatieve voorzieningen. Verder liggen er kansen op het gebied van funshopping (streekproducten, galeries, antiekwinkels), culinaire arrangementen, outdoor-evenementen, gezondheids- en ontspanningskuren, culturele activiteiten (projecten 3, 4, 5, 8, 10).

7. Cultuurhistorie.

Schouwen-Duiveland is rijk aan cultuurhistorische elementen, van folkloristische evenementen, musea tot Zierikzee monumentenstad. Vooral ouderen en buitenlandse

⁴ Zeilers, duikers, surfers, sportvissers enzovoort

gasten zijn geïnteresseerd in cultuur(historie). Hier liggen kansen. Echter tussen deze elementen bestaat weinig samenhang en structuur. Verder zijn ze onvoldoende bekend bij het publiek.

Infrastructuur.

1. Westerscheldetunnel.

Na de opening van de tunnel is het aantal Belgische gasten op het eiland toegenomen.

2. Verkeer en vervoer.

De auto blijft het populairste vervoermiddel. Tijdens het hoogseizoen ontstaan een aantal belangrijke knelpunten voor het toeristische autoverkeer, zoals bij de sluis van Bruinisse. In 2004 is daartoe gestart met de bouw van een tweede overgang over de sluis.

Vanuit de sector zijn er ideeën voor een watertaxi en uitbreiding van de tramlijn Brouwersdam van Goedereede naar Schouwen-Duiveland.

De verwijzingen naar de stranden van Schouwen-Duiveland zijn onvoldoende toereikend en op de ontsluitingswegen naar het eiland staan geen borden waarmee de gast welkom geheten wordt.

3. Landschap, water en natuur.

Het landschap en de natuur vormen het belangrijke decor voor recreatie en toerisme. Dit decor wordt onderhouden door agrarische ondernemers, natuurbeherende organisaties, particulieren en overheden. De kwaliteit van de natuur en het landschap zijn bij de (potentiële) gast onvoldoende bekend. Daarnaast zijn onvoldoende natuurgebieden toegankelijk voor alle doelgroepen. Het gevolg hiervan is dat in enkele natuurgebieden teveel verstoring optreedt.

4. Recreatieve infrastructuur.

Wandelen en fietsen zijn vooral populair bij de oudere gast. Voor Schouwen-Duiveland liggen er kansen als het wandel- en fietsgebied van Zuid-West Nederland.

Instrumenten.

1. Subsidies.

De gemeente maakt al regelmatig gebruik van subsidieregelingen van andere overheden. Het aantal regelingen wordt echter door het rijk verminderd of worden de criteria ervan aangescherpt. Voor de gemeente en het bedrijfsleven blijven er kansen om gebruik te maken van subsidieregelingen van de Europese Unie, rijksoverheid en provincie.

2. Ruimtelijke ontwikkeling.

Het harmonisatietraject van bestemmingsplannen is enkele jaren geleden gestart. Dit traject loopt enige vertraging op. Het resultaat van het traject is dat bestemmingsplannen op dezelfde wijze worden geactualiseerd.

De provincie is samen met onder andere gemeenten bezig vorm te geven aan het provinciale omgevingsplan. Dit plan wordt meer ontwikkelings- en uitvoeringsgericht dan het vigerende streekplan. Ontwikkelingsplanologie en maatwerk zijn sleutelbegrippen voor de toekomst in de ruimtelijke planvorming. Een andere ontwikkeling is dat de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ontwikkeling voorziet in kortere procedures. De gemeente onderkent dat het veel tijd vergt om bestemmingsplannen te actualiseren.

3. Opleiding en kennismanagement.

De gemeente en het bedrijfsleven kunnen meer gebruik maken van kenniscentra om nieuwe ontwikkelingen te signaleren, in te springen op kansen en innovatie te stimuleren.

1.3. Visie.

Op basis van de trends uit paragraaf 1.2 wordt in deze paragraaf de visie voor de periode 2005 tot en met 2015 beschreven. Hierbij wordt aangesloten op de keuzen uit de nota "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme (Route IV, november 2001):

1. kiezen voor recreatie en toerisme
2. kiezen voor behoud van de eigenheid
3. kiezen voor samenhang
4. kiezen voor kwaliteit
5. kiezen voor samenwerking

Per keuze wordt indien mogelijk de visie beschreven voor de onderwerpen markt, product, infrastructuur en instrumenten. De kentallen zijn onder andere ontleend aan het rapport van "Trendmonitor gemeente Schouwen-Duiveland 2002 (KvK/BTZ, juli 2004).

1.3.1. Kiezen voor recreatie en toerisme

Markt

De toeristische sector is goed voor 25% van de omzet en 27% van de werkgelegenheid op het eiland (Trendmonitor 2002, KvK/BTZ). Daarnaast vormt de toeristische sector een belangrijke inkomstenbron voor andere sectoren. Zo gaat van ieder euro die op Schouwen-Duiveland als gevolg van toerisme wordt besteed 29 cent naar de detailhandel en 22 cent naar overige bedrijfsleven⁵. Hiermee vormt de toeristische sector een belangrijke motor van de lokale economie en is zij een belangrijke economische pijler op het eiland. Met dit uitvoeringsprogramma spreekt het bestuur van Schouwen-Duiveland uit dat de toeristische sector een belangrijke motor is voor de lokale economie en daarmee een economische pijler is van het eiland.

Product

Het toeristische bedrijfsleven is kleinschalig van opzet. Samen met de sector wil de gemeenten inventariseren wat de invloed is van deze kleinschaligheid op bedrijfsopvolging, investeringen en innovatie.

Instrumenten

De gemeente wil dit programma in ieder geval financieren met de verhoging van de Toeristenbelasting (6,3 €cent, 2003). Zij brengt deze inkomsten onder in een voorziening (lees: fonds).

De gemeente heeft de intentie deze middelen te vermeerderen met subsidies. Zij kan dit slechts doen in samenwerking en met medefinanciering vanuit de sector.

De gemeente wil vooral haar instrumenten inzetten om de sterke kanten van Schouwen-Duiveland te versterken.

1.3.2. Kiezen voor behoud van de eigenheid

Markt

De gemeente wil samen met andere gemeenten in het Deltagebied dit gebied voor de gast onderscheiden van andere kustregio's in binnen- en buitenland. De (potentiële) gast kiest namelijk niet voor Schouwen-Duiveland, maar voor het Deltagebied of voor bekende steden en dorpen in dit gebied. Het onderscheidend vermogen zit in de identiteit van het gebied. Deze komt tot uiting in beelden, verhalen, symbolen of helden en zit onder andere geworteld in de visserij, zeevaart, handel, landbouw, ambachten, kunst, cultuur, landschap en natuur.

⁵ Het overige deel van de toeristische euro gaat naar horeca 20 cent, verblijfsaccommodaties 18 cent en watersport 11 cent

Deze identiteit is uit te dragen via het toeristisch product. De identiteit van Schouwen-Duiveland moet behouden blijven om bij te kunnen dragen aan de identiteit van het Deltagebied. De gemeente sluit hiermee aan bij het onderzoek "Bouwen aan het merk Zeeland" van bureau voor toerisme Zeeland.

De identiteit en het imago van het eiland moet bij de gast het gevoel opwekken van rust, ruimte, landschap, cultuur, beleving (alles kan maar niets moet, alles is verzorgd maar er valt zelf nog veel te ontdekken,)". Cultuurtoerisme, recreatieve infrastructuur, natuurgerichte recreatie, watersport, plattelandsvernieuwing dragen bij aan het uitdragen van de identiteit en het imago van het eiland (projecten 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15).

Product

Na de opening van de Westerscheldetunnel ontdekken Vlaamse gasten Schouwen-Duiveland steeds meer op culinair gebied (Oosterschelde kreeft, hangmosselen). Hier liggen kansen voor seizoensverlenging. Schouwen-Duiveland (Oosterschelde en Grevelingen) staat bij de Belgen al bekend als een goede duiklocatie. Het voorzieningsniveau moet verbeteren om te voldoen aan de eisen van deze groeiende doelgroep.

Ook Nieuwe Economische Draggers⁶ kunnen de eigenheid versterken en op Schouwen-Duiveland bijdragen aan het recreatieve product in het landelijke gebied. Voor recreatieondernemers en agrarische ondernemers liggen kansen door samen invulling te geven aan deze dragers.

Infrastructuur

Eigenheid is ook het landschap en de natuur op het eiland. Samen met natuurbeherende organisaties en het bedrijfsleven wil de gemeente natuurgerichte recreatie stimuleren (voorzieningen ornithologen, veldexcursies, enzovoort). Hierbij wordt onder andere een relatie gelegd met Nationaal Park Oosterschelde, De Grevelingen, de Zuidkust van Schouwen-Duiveland en het toekomstige Zeereservaat.

Instrumenten

De gemeente is zich bewust van het belang van de natuur en landschap voor recreatie en toerisme. Zij zal collega overheden stimuleren samen met de agrarische sector invulling te geven aan de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast zal de gemeente in overleg treden met natuurbeherende organisaties om de kwaliteit van het voorzieningsniveau (zoals picknicksets, ruiter-, wandel- en fietspaden) te behouden en indien nodig te verbeteren.

1.3.3. Kiezen voor samenhang

Markt

In dit programma worden visie, doelen en projecten met elkaar in samenhang gebracht (zie tabel paragraaf 1.4).

Product

De gemeente beschouwt het eiland als één groot elkevoorziening. Dit kan slechts indien ondernemers, musea, overheden en andere organisaties intensief gaan samenwerken. Verwacht wordt dat de toeristenpas een belangrijke rol in dit proces gaat spelen.

Instrumenten

Bestemmingsplannen

In het kader van de organisatieontwikkeling werkt de gemeente aan een integraal beleid. In de periode tot 2015 wordt het beleidsveld recreatie en toerisme meer afgestemd op andere

⁶ Nieuwe economische Draggers: (voormalige)landbouwschuren kunnen economische functies vervullen die buiten de agrarische bedrijfstak vallen, zoals verblijfsaccommodatie (appartementen, bed & breakfast) en dagrecreatieve voorzieningen.

beleidsvelden zoals woningbouw, arbeidsmarktbeleid, detailhandel en infrastructuur. In 2004 is de gemeente gestart met haar bijdrage in het omgevingsplan van de provincie. Daarnaast is de gemeente bezig om bestemmingsplannen te actualiseren. De gemeente werkt in deze plannen de structuurvisie uit, waarbij zij zoveel mogelijk de hoofdlijnen van het ruimtelijke beleid neerlegt. Bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt nadrukkelijk rekening gehouden met het opnemen van flexibiliteitsbepalingen, waaronder het instrument van wijzigingsbevoegdheid van het college van burgemeesters en wethouders. Verder geeft de gemeente bij nieuwe initiatieven in een vroeg stadium aan de initiatiefnemer aan of een initiatief past binnen het ruimtelijke beleid of op welke wijze een initiatief wel kan passen binnen dit beleid (zogenoemde stoplichtensysteem). De gemeente geeft verder, waar mogelijk, tevens aan wanneer een verzoek in behandeling genomen kan worden.

Nota kamperen

De gemeente gaat in de nota kamperen aangeven op welke wijze de effecten van afname van aantal gasten op kampeerterreinen (door gezinsverdunding en kwaliteitsverbetering) zijn te verminderen. Verder wil de gemeente in dezelfde nota aangegeven op welke wijze ze om wil gaan met onder andere bouwwerken op kampeerterreinen, de intrekking van de Wet op de openlucht recreatie, de verhouding tussen permanente en toeristische standplaatsen, onderzoek naar eenhedenbank, uitponden van standplaatsen, camperstandplaatsen, verblijfsaccommodatie voor seizoenspersoneel, groepskamperen en winterkamperen.

Evenementenbeleid

Jaarlijks worden veel evenementen georganiseerd van uiteenlopende aard. De gemeente wil met een evenementenbeleid de intensiteit, diversiteit, veiligheid en kwaliteit van evenementen regelen. De gemeente ziet mogelijkheden het seizoen te verlengen met onder andere evenementen. Zij wil dan ook de mogelijkheden onderzoeken om één of twee evenementen op te schalen tot nationale bekendheid. Deze evenementen kunnen dan dienen als belangrijke publiekstrekker in het voor- en naseizoen.

Toeristenpas.

Deze pas moet het verblijf van een gast en bewoner aantrekkelijker maken door faciliteiten aan te bieden. Indien de toeristenpas wordt gerealiseerd dan wordt een ontwikkelingsorganisatie opgezet. Belangrijke doelen van deze organisatie zijn:

- samenwerking: een platform voor de sector waar belangen van bedrijven en branches bij elkaar worden gebracht;
- marktinformatie: verzamelen van gegevens over de toeristische markt en haar gasten, beschikbaar stellen van deze gegevens aan ondernemers om gericht te investeren in het toeristische bedrijf, gegevens kunnen tevens gebruikt worden om beleid van de gemeente en brancheorganisaties te evalueren en te herijken;
- productontwikkeling: met de revenuen van de pas en de marktinformatie kunnen gemeente en bedrijfsleven samen gericht investeren in collectieve voorzieningen (zoals infrastructuur), producten en diensten;
- gezamenlijke inkoop: gezamenlijke voorinkoop van activiteiten, arrangementen, diensten, goederen en producten.

Het is in de komende periode van belang na te gaan op welke wijze de basistaken van het VVV en de taken van het ontwikkelingsorganisatie van de toeristenpas onderling op elkaar afgestemd of verweven kunnen worden.

1.3.4. Kiezen voor kwaliteit

Markt

Om de concurrentie met 'goedkope' buitenlandse bestemmingen aan te kunnen gaan moet de gemeente en het bedrijfsleven werken aan gastheerschap⁷, ondernemerschap, gekwalificeerd personeel en een kwalitatief goed toeristisch product en voorzieningen. (project 15). Het resultaat moet zijn dat het herhalingsbezoek van gasten naar het eiland hoog blijft. Ongeveer 46% van de Nederlandse gasten op Schouwen-Duiveland hebben in de afgelopen vijf jaar meerdere malen een vakantie gehouden op het eiland.

Belangrijk is het voorzieningenniveau voor jongeren tussen de 13 en 24 jaar af te stemmen op de belevingswereld van deze jongeren en ze bezig te houden. Zij vormen de toekomstige gezinnen die op het eiland vakantie vieren. Verder liggen er voor ondernemers kansen om (groot)ouders met (jonge) kinderen tijdens hun vakantie het zeer gemakkelijk te maken door de kinderen te vermaken. Gedacht kan worden aan kinderopvang, animatie, sport- en spel, verblijfslokaties, zeilkampen, ponykampen, segmenteren van kampeerterreinen, outdoor-activiteiten) (project 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14).

Voor de gemeente en het bedrijfsleven liggen er veel kansen om Schouwen-Duiveland het watersportgebied van de Delta te maken (zeilen, bruine vloot, rondvaarten, rondje met pontje, duiken en vissen). De gemeente wil samen met het bedrijfsleven en belangenorganisaties werken aan het voorzieningenniveau, zoals duik- en vislokaties (project 2). De gemeente gaat na of haar jachthavens over kunnen gaan in private handen (watersportvereniging of watersportondernemer) onder voorwaarde van een programma van eisen (kwaliteit, voorzieningenniveau).

Samen met het bedrijfsleven wil de gemeente van Schouwen-Duiveland een kunst- en cultuureiland maken. Zij wil starten door ondernemers te stimuleren rond bestaande cultuur(historie) toeristische producten te ontwikkelen en deze te vermarkten via arrangementen (project 1, 3 en 4).

Product

De gemeente en het bedrijfsleven moeten beiden zorg dragen voor het beheer van voorzieningen, hygiëne, betaalbare horeca, leefbaarheid en veiligheid. Daarnaast dienen ze samen in te spelen op trends als individualisering van de gast, gezondheidsbewustzijn en verantwoord consumeren (projecten 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14).

Het voorzieningenniveau moet voldoen aan de eisen van de gast. Op het gebied van verblijfsaccommodatie bestaat er bij Belgen en Duitser behoefte aan kwalitatief goede hotels (voor het hoger segment) en bungalows. De gemeente gaat een nota horecabeleid opstellen om onder andere na te gaan op welke wijze ingespeeld kan worden op deze behoefte (project 10).

Infrastructuur

Op het gebied van verkeer en vervoer liggen kansen voor de gemeente en het bedrijfsleven om samen de veiligheid van het recreatieve verkeer verhogen door autorijden te ontmoedigen en andere vormen van vervoer te stimuleren. Kansen liggen er voor bijvoorbeeld watertaxi, uitbreiding tramlijn Brouwersdam van Goedereede naar Schouwen-Duiveland, recreatieverdeelweg Noord en rondweg Scharendijke.

Daarnaast kunnen er kansen liggen voor transferiumpunten waar gasten de auto kunnen laten staan en met een boot kunnen vertrekken of mogelijk voor ligplaatsen aan de zeezijde voor zeiljachten (in kader van compensatie zeerreservaat).

⁷ Uit onderzoek van Ondernemend Renesse blijkt dat gasten vooral via mond-tot-mond-reclame gestimuleerd worden om Schouwen-Duiveland te bezoeken.

De gemeente wil tevens samen met het bedrijfsleven en belangenorganisaties een knooppuntensysteem realiseren om het wandelen, fietsen en skeeleren op het eiland nog aantrekkelijker te maken (project 1). Tegelijkertijd wil de gemeente nagegaan op welke punten de recreatieve infrastructuur en het voorzieningenniveau aangepast moet worden om te voldoen aan de wensen van de gasten.

De gemeente heeft de intentie om collectieve voorzieningen meer toegankelijk te maken voor mensen met beperkingen. Daarnaast zal ze het bedrijfsleven stimuleren om deze intentie na te volgen.

Schouwen-Duiveland wordt meer gastvrij indien de gast op het moment dat deze het eiland naderen welkom geheten worden (welkomstborden). Vervolgens moet dezelfde gast onder andere naar het strand geleid worden (routing).

1.3.5. Kiezen voor samenwerking.

Markt

De gemeente vindt het belangrijk dat de promotie van het Deltagebied samen met de andere gemeenten in dit gebied plaatsvindt. De VVV's zijn momenteel aan het onderzoeken om tot één organisatie te komen die Zeeland in de markt gaat zetten. De gemeente is voorstander van één organisatie mits deze professioneel, doelgericht en eigentijds werkt. Bij het vaststellen van dit programma heeft de gemeente twijfels over de ontwikkelingen rond het initiatief van de VVV's.

Darnaast zijn de VVV's gestart met het opzetten van een toeristische database. De gemeente onderschrijft dit initiatief, mits dit professioneel, doelgericht en eigentijds opgezet en beheerd wordt. De gast zal in de toekomst steeds meer gebruik maken van internet om zich te informeren over verblijfsmogelijkheden, dagrecreatieve activiteiten, steden, dorpen, natuur, landschap, cultuur en natuurlijk over zon, zee en strand. Dit maakt een fysieke VVV (met baliedewerkers) steeds minder noodzakelijk. De gemeente onderschrijft dan ook de activiteiten van het VVV Schouwen-Duiveland op dit gebied, zoals een call-center en digitale informatiezulen.

Ook productontwikkeling en gastheerschap kunnen gemeenschappelijk opgepakt worden. Deze aanpak moet wel leiden tot meerwaarde.

De gemeente onderschrijft het onderzoek "Bouwen aan het merk Zeeland". Aan dit onderzoek doen meer dan 25 organisaties mee. Dit onderzoek moet leiden tot het merk Zeeland. De gemeente wil samen met de andere participanten binnen haar mogelijkheden bijdragen aan het bouwen, beheren en exploiteren van dit merk. De verwachting is dat het merk en de beheersorganisatie de potentie hebben de promotie en marketingtaak van de VVV's en het BTZ over te nemen. Een andere verwachting is dat de toeristenpas als middel en concept het merk Zeeland zal versterken.

Totdat één of meerdere organisaties de promotie en marketing op professionele, doelgerichte en eigentijdse wijze verzorgt is de gemeente van mening dat deze promotie en marketing zoveel mogelijk gezamenlijk met de andere gemeenten in het Deltagebied uitgevoerd moet worden. Het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) heeft met het ministerie van Economische Zaken afgesproken de grote steden en de kust te promoten in aangrenzende landen. De gemeente is van mening waar mogelijk aansluiting te zoeken met de promotieactiviteiten van het NBTC. Het NBTC richt zich niet op de gast uit Nederland. De binnenlandse promotie en marketing zullen de VVV's en het BTZ zelf vorm moeten geven.

Bij het afsluiten van de budgetfinanciering met het BTZ hebben Gedeputeerde Staten besloten dat vanaf 2007 de strategische marketing en promotie openbaar wordt aanbesteed. Dit besluit draagt bij aan de marktwerking en ligt daarmee in de lijn van de gemeente (professioneel, doelgericht, eigentijds).

Voor Schouwen-Duiveland moet de promotie en marketing vooral gericht zijn op Duitsers (Nordrhein-Westfalen), Vlamingen, Engelsen en Nederlanders (Noord-Brabant, Utrecht en Zuid-Holland en als nieuwe doelgroep Noord-Nederland) (project 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10,12). Hierbij moet de veiligheid op het eiland en het water (veilig watersportgebied) meegenomen worden.

Aansluitend op een gemeenschappelijke aanpak van VVV's en het BTZ in het Deltagebied kunnen het bedrijfsleven en de gemeente ook zelf Schouwen-Duiveland op de digitale kaart zetten (internet en ICT). Uit het haalbaarheidsonderzoek voor de toeristenpas moet blijken welke rol een beheersorganisatie van deze pas in dit proces kan spelen.

Voor gemeente en bedrijfsleven liggen er kansen door gebruik te maken van een gezamenlijke portal. Ook liggen er kansen door de websites van de gemeente en het bedrijfsleven op Schouwen-Duiveland te linken aan die van grote internationale recreatiebedrijven, vergelijkbare Deltagebieden en vergelijkbare toeristische gebieden. Hierdoor neemt de kans toe dat een websurfer in Nederland of omliggende landen op de sites van het toeristisch bedrijfsleven op Schouwen-Duiveland beland. De slagkracht van de promotie en marketing wordt daarmee groter.

Product

De gemeente vindt dat het bedrijfsleven zelf kansen moet creëren van seizoensverlenging (arrangementen, zakelijke markt, enzovoort). Het resultaat moet zijn dat de bezettingsgraad van hotels, pensions en bungalows in die periode stijgt (en daarmee de werkgelegenheid) (project 3, 4, 8, 10, 12). Indien de toeristenpas gerealiseerd wordt kan de beheersorganisatie van deze pas hierin faciliteren door te stimuleren dat dagrecreatieve voorzieningen open zijn in het voor- en naseizoen. Het voortouw heeft het bedrijfsleven ook als het gaat om een elkweervoorziening.

Instrumenten

De gemeente wil samen met de sector de projecten uit dit programma uitvoeren. De gemeente gaat samen met de sector na welke mogelijkheden er zijn om prestatieafspraken te maken op het gebied van samenwerking, productontwikkeling, promotie en marketing, informatie, gastheerschap, voorzieningen, financiering en regels.

Indien nodig zal de gemeente een fusie tussen organisaties stimuleren. Dit om slagkracht te vergroten en samenhang te bevorderen (project 12).

1.4. Doelen.

Op basis van de trends is in paragraaf 1.3 een visie ontwikkeld. In deze paragraaf is deze visie is vertaald in een lange termijn doel voor de periode 2005 tot en met 2015. Dit doel geeft de richting aan van de ontwikkeling van de sector. Verder is dit doel voor de periode 2005 – 2008 geconcretiseerd in zes operationele doelen. De voortgang van elk operationeel doel is te meten met een indicator. In de tabel is de nulsituatie aangegeven en is tevens aangegeven welke organisatie een indicator meet. Op deze wijze is een doorkijk gegeven naar 2015. Daarnaast wordt samenhang verkregen door de activiteiten te koppelen aan een doel. De operationele doelen zijn Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Resultaatgericht en Tijdgebonden. Op deze wijze zijn de gemeente en het bedrijfsleven af te rekenen op hun prestaties. In 2008 worden de operationele doelen geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie worden de operationele doelen voor de periode 2009 tot met 2012 geformuleerd.

Tabel 1. doelen

Visie	Lange termijn doelen	Operationele doelen 2005-2008 (2002 is referentiejaar ⁸)	Projecten	Indicator	2002	Organisatie/bron
1. Kiezen voor recreatie en toerisme 2. Kiezen van behoud van de eigenheid 3. Kiezen voor samenhang 4. Kiezen voor kwaliteit 5. Kiezen voor samenwerking	In 2015 een innoverende en gezonde bedrijfstak die vraaggericht een kwaliteitsproduct aanbiedt, waarbij de identiteit van het eiland behouden blijft, de natuur en het landschap een aantrekkelijk decor blijven vormen en de bedrijfstak bijdraagt aan het welzijn en leefbaarheid van de bewoners	1. het aantal overnachtingen in 2008 is met 10% gestegen 2. het investeringsniveau is in 2008 met 10% gestegen 3. de directe en indirecte omzet in de recreatiesector is met 10% toegenomen 4. de vakantiebesteding per gast per dag is in 2008 met 10% toegenomen 5. in 2008 is de vraag naar het aanbod aan arbeidskrachten in balans 6. 50% van de respondenten vindt in 2008 dat het landschap en de natuur aantrekkelijk is	1. projecten: 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 14 2. projecten: 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11 3. projecten: 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 14 4. projecten: 2, 3, 4, 5, 8, 10 5. project: 12 6. projecten: 1, 11, 14	1. totale inkomsten toeristenbelasting gedeeld door hoogte toeristenbelasting per persoon per nacht 2. totaal investeringsniveau recreatiesector 3. de directe (horeca, verblijfsaccommodatie en watersport) en indirecte omzet in de recreatiesector 4. gemiddelde vakantiebesteding per gast per dag 5. vraag/aanbod aan arbeidskrachten 6. aantal respondenten	1. 4.252.000 overnachtingen ⁹ 2. totaal 23 miljoen, waarvan 8 miljoen in verblijfsaccommodaties en 6 miljoen in horeca 3. 124,7 miljoen en 276 miljoen euro 4. € 24 per gast per dag 5. opnemen in ERBO/KvK 2005 6. opnemen in enquêtes ondernemers verblijfsaccommodatie	1. Gemeente 2. ERBO/KvK 3. ERBO/KvK 4. Continue Vakantie Onderzoek 5. ERBO/KvK 6. Enquêtes ondernemers verblijfsaccommodaties

⁸ Operationele doelen exclusief inflatiecorrectie

⁹ gemiddeld aantal overnachtingen over de jaren 1997 tot en met 2002 (zie bijlage).

2. Projecten

In dit hoofdstuk staan projecten die in de periode 2005 tot 2008 uitgevoerd worden. De gemeente en het bedrijfsleven zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering van deze projecten. Per project is aangegeven welke rollen de gemeente en het bedrijfsleven hierin hebben. Deze rollen kunnen zijn initiator, facilitator, projectleider, klankbord en financier.

In dit hoofdstuk staan zes prioritaire projecten uit de nota "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme" (2001). Deze zes projecten zijn door het bedrijfsleven en de gemeente samen in 2001 geselecteerd uit 24 projecten. In willekeurige volgorde:

1. Ontwikkelen routenetwerken;
2. Opstellen watersportplan;
3. Elkweervoorziening;
4. Versterken cultuurhistorische beleving;
5. Arrangementen gericht op seizoensverlenging;
6. Versterken toeristische organisatiestructuur.

Op basis van de trends (paragraaf 1.2) en ontwikkelingen op Schouwen-Duiveland zijn in dit actieprogramma negen projecten toegevoegd:

1. Pilot-masterplan Renesse
2. Nota kamperen
3. Plattelandstoerisme
4. Toeristenpas.
5. Hoofdlijnen nota strand
6. Horecabeleid
7. Gebiedsvisie Gouwepolders
8. Natuurgerichte recreatie
9. Opleidingen

De gemeente heeft in het eerste kwartaal van 2004 het concept-actieprogramma "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme" besproken met het bedrijfsleven, collega overheden en organisaties¹⁰. Deze hebben onder andere prioriteiten gesteld tussen de projecten.

De meeste prioriteit hebben de projecten watersportplan, nota kamperen, routenetwerken en arrangementen. Deze worden gevolgd door de projecten met middel tot hoge prioriteit: masterplan Renesse, Toeristenpas, Horecabeleid, gebiedsvisie Gouwe polders, Cultuurtoerisme, natuurgerichte recreatie en uitvoering nota hoofdlijnen strand. Plattelandsvernieuwing heeft een middel prioriteit, terwijl een elkweervoorziening een lage prioriteit heeft.

De gemeente is momenteel bezig de haalbaarheid te toetsen van de Toeristenpas en om een gebiedsvisie op te stellen voor de Gouwepolders. Tevens is de gemeente gestart met de uitvoering van de nota hoofdlijnen strand.

10

Federatie Ondernemers Schouwen-Duiveland, Stichting Samenwerkende Verblijfsaccommodaties, Koninklijke Horeca Nederland, VVV, Bureau voor Toerisme, HISWA, Kamer van Koophandel, Ondernemend Schouwen-Duiveland, Vereniging van Strandpaviljoenhouders Schouwse Kust, Vereniging BV, Agrarisch Schouwen-Duiveland, Dienst Landelijk Gebied, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland, Recreatieschap Grevelingen, Sociaal Economische Raad Schouwen-Duiveland

In de paragrafen 2.2 tot en met 2.15 zijn de projecten verder uitgewerkt voor doelgroep, beschrijving van het project, kwaliteit, resultaat, relatie met andere projecten, rol van de gemeente en het bedrijfsleven, organisatie en communicatie. De begroting en fasering van het project staat in hoofdstuk 3.

2.1. Ontwikkelen routenetwerken.

Recreatieve routes dragen bij aan het toeristisch product. Zij zijn ook van belang om seizoensverlenging te stimuleren. Op Schouwen-Duiveland zijn momenteel diverse routes beschikbaar voor fietsers, wandelaars, skeelers of ruiters. Om routes meer gebruiksvriendelijk te maken is een knooppuntensysteem¹¹ ontwikkeld. Dit systeem is de afgelopen jaren op diverse plaatsen in Nederland en in België al in gebruik genomen. Gasten vragen regelmatig aan het VVV wanneer dit systeem gerealiseerd wordt op het eiland. In Zeeuws-Vlaanderen is een vergelijkbaar systeem al enkele jaren operationeel.

Onlangs is de provincie Zeeland gestart met een project om na te gaan of invoering van dit systeem op Zeeuws niveau haalbaar is. Samenwerking kan leiden tot kostenbesparing en verhoging van de kwaliteit van het product. In dit onderzoek neemt de provincie mee op welke wijze initiatieven voor een knooppuntensysteem op Walcheren, Noord-Beveland, rondom het Veerse Meer en op Schouwen-Duiveland zijn te faciliteren en op elkaar zijn af te stemmen. Verder wil de provincie andere gemeenten bewegen ook te starten met de voorbereidingen voor een knooppuntensysteem. De intentie van de provincie is om een knooppuntensysteem op Zeeuws niveau te faciliteren en de uitstraling ervan naar buiten eenduidig te maken. De gemeente wil binnen haar mogelijkheden hieraan meewerken. Zij dit doen in samenwerking met het Zeeuws Coördinatiepunt Fiets.

De voordelen van het knooppuntensysteem zijn dat elders al ervaring opgedaan is met een knooppuntensysteem, de routes kunnen links en rechts om gereden kunnen worden (in verband met tegenwind), tijdelijke routes kunnen makkelijk ingepast worden, de toerist kan zelf een korte of lange route samenstellen.

Belangrijk is om gelijktijdig met het inrichten van het knooppuntensysteem tevens voorzieningen voor fietsers, ruiters, wandelaars en skeelers te realiseren.

Het project bestaat uit drie onderdelen:

- haalbaarheidsonderzoek
- aanleg knooppuntensysteem;
- beheer.

Naast het knooppuntensysteem moet het haalbaarheidsonderzoek ook inzicht geven in het gewenste voorzieningenniveau voor fietsen, wandelen, skeelers en paardrijden. Hiertoe kunnen behoren: sanitaire voorzieningen, fietsenstalling, transferpunten auto-fiets en aanvullende recreatieve infrastructuur (fiets-, ruiter- en wandelpaden).

¹¹ Bij belangrijke kruisingen van recreatieve wegen en paden komt een bord te staan met een uniek nummer. Een route wordt gevormd door verschillende nummers.

Project 1. Knooppuntensysteem op Schouwen-Duiveland.

Doel:	Realiseren van een knooppuntensysteem
Doelgroep:	Gasten, bewoners op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • Haalbaarheidsonderzoek: onderzoek naar de financiële, technische en organisatorische haalbaarheid van een knooppuntensysteem (inventarisatie netwerk aan routes, inventarisatie kosten inrichten netwerk, inventarisatie beheer netwerk (kosten, beheer, promotie) • Implementatie van een knooppuntensysteem • Beheer knooppuntensysteem <p>Op basis van het haalbaarheidsonderzoek kunnen partijen besluiten al of niet het project uit te voeren.</p>
Kwaliteit:	Het knooppuntensysteem moet gasten trekken van buiten Zeeland gedurende het gehele jaar. Het netwerk moet aantrekkelijk zijn en vol belevingen.
Resultaat	Een knooppuntensysteem met voorzieningen
Link met project	3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 14
Rol gemeente	Initiator, projectleider, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven	Financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	<p>Gemeente: REB, OW;</p> <p>Bedrijfsleven: brancheorganisaties (ASD, VEKABO, VVV, RECRON, FOS, OSD, VHP)</p> <p>Andere organisaties: Fietsersbond, ANWB, terreinbeheerders, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland</p> <p>Andere overheden: provincie, waterschap, politie, recreatieschap Grevelingen</p> <p>Bewoners: dorpsraden</p>
Communicatie	Nieuwsbrief, onderzoeksrapporten, kaarten, brochures

2.2. Opstellen watersportactieplan.

De wateren rond Schouwen-Duiveland vormen een bekend watersportgebied. Onder watersport wordt begrepen open water- en oeverrecreatie (zeilen, surfen, vissen, bruine vloot, duiken enzovoort). Er liggen kansen om gedurende het jaar meer watersporters naar Schouwen-Duiveland te trekken. Het voorzieningenniveau moet hier dan wel op ingesteld zijn. Bouwsteen voor het watersportplan zijn het watersportactieplan van de provincie, integrale recreatievisie Deltawateren en een inventarisatie van de knelpunten en wensen van het Breed Overleg Deltawateren, voorstellen voor het verbeteren van de duiklokaties in de Delta van de Nederlandse Onderwatersport Bond en de nota zonering en ontwikkelingskader strand.

Belangrijk is watersporters te verleiden om dagrecreatieve voorzieningen te bezoeken.

Project 2. Watersportactieplan.

Doel:	Verhogen van de aantrekkingskracht van Schouwen-Duiveland als watersportgebied
Doelgroep:	Gasten, bewoners op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • benoemen verschillende vormen van watersport (incl. duiksport) • per watersporttak een SWOT-analyse uitvoeren (sterkte, zwakte, bedreigingen, kansen) • dagrecreatie en verblijfsrecreatie ontsluiten voor watersporters • acties benoemen per watersporttak • prioriteiten stellen tussen de acties. • financiering zoeken • uitvoeren acties.
Resultaat	Watersportplan, actieprogramma en deelprojecten
Link met project	2, 4, 8, 9, 14, 15
Kwaliteit:	De wateren rond Schouwen-Duiveland zijn de beste watersportgebieden in Zeeland gedurende het gehele jaar.
Rol gemeente	Initiator, projectleider, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven	Financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: OW, RO, REB; Bedrijfsleven: brancheorganisaties (HISWA, VVV, RECRON, VEKABO, FOS, OSD, VHP, KNWV, ZEVIBEL), watersportondernemers, watersportverenigingen Andere organisaties: ANWB, BOD, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap, recreatieschap Grevelingen
Communicatie	Nieuwsbrief, SWOT-analyses, actieprogramma

2.3 Versterken cultuurtoerisme.

Cultuurtoerisme geeft mede invulling aan seizoensverlenging. Op Schouwen-Duiveland zijn voldoende ingrediënten aanwezig. Belangrijk is om deze culturele identiteit tot uiting te brengen in toeristische producten. Daarnaast is deze identiteit een voedingsbodem voor productontwikkeling.

Project 3. Cultuurtoerisme.

Doel:	De identiteit op het gebied van kunst, cultuur en historie bundelen tot toeristisch product van nationale faam.
Doelgroep:	gasten, bewoners op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • inventarisatie culturele elementen • bepalen van elementen welke identiteit en imago op het gebied van kunst, cultuur en historie bepalen of kunnen bepalen • bepalen van story-line van kunst, cultuur en historisch product (visserij/boerenbedrijf /kunst/cultuur/historische ambachten); • betrekken van organisaties om concept in te bedden in de samenleving • ontwikkelen van producten • samenhang brengen tussen bestaande producten • aanpassen van subsidieregelingen op concept identiteit • integreren concept in evenementenbeleid
Resultaat	Story-line identiteit, producten, evenementenplanning
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 14
Kwaliteit:	De kunst, cultuur en het historisch toeristisch product moet samenhang hebben (conceptueel denken), gericht zijn op (inter)nationaal publiek, bijdragen aan seizoensverlenging, stimulans zijn voor productontwikkeling, ingebed zijn in de samenleving op het eiland en de belevingswaarde van Schouwen versterken.
Rol gemeente:	Initiator, projectleider, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven	Initiator, financier, projectleider, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: SAM, R&M, REB; Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, RECRON, VEKABO, FOS, OSD, VHP), kunstenaars, galerie, antiekwinkels, Andere organisaties: ANWB, musea, heemkundige kringen, stichting cultureel erfgoed, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap Bewoners: dorpsraden
Communicatie	Nieuwsbrief, brochures, routes, evenementen

2.4. Arrangementen gericht op seizoensverlenging.

Het is een trend dat gasten vaker, korter, luxueuzer en gemakkelijker op vakantie gaan. De belangrijkste doelgroepen voor seizoensverlenging zijn ouderen, alleenstaanden, begin dertigers zonder kinderen, gezinnen met jonge kinderen en mensen met beperkingen.

Project 4. Arrangementen.

Doel:	story-line ontwikkelen en omgevingsfactoren (natuur, water, landschap) gebruiken om arrangementen te ontwikkelen en seizoensverlenging te stimuleren.
Doelgroep:	gasten, bewoners op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • bepalen op welke wijze ondernemers gestimuleerd kunnen worden arrangementen te ontwikkelen • samenhang brengen tussen arrangementen • ontwikkelen van arrangementen per doelgroep • promotie en marketing bundelen • arrangementen koppelen aan project cultuurtoerisme
Resultaat	Arrangementen
Link met project	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Kwaliteit:	De arrangementen zijn afgestemd op gasten die vooral in het voor- en naseizoen komen (ouderen, gezinnen met jonge kinderen en groepen). De arrangementen moeten voldoen aan de wensen van de specifieke doelgroep. Schouwen-Duiveland is in het land bekend als eiland van de korte vakanties en arrangementen. Hiermee wordt ingespeeld op een trend binnen de toeristische sector.
Rol gemeente:	Facilitator
Rol bedrijfsleven	Initiator, projectleider, financier, beheerder, aanbieder, facilitator
Organisatie:	Gemeente: REB; Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, HORECA, RECRON, VEKABO, ASD, FOS, OSD, VHP) Andere organisaties: ANWB, musea, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie
Communicatie	Nieuwsbrief, onderzoeksrapporten, arrangementen

2.5. Pilot-masterplan Renesse.

Renesse is een belangrijke toeristische locatie op Schouwen-Duiveland. Het is dan ook belangrijk dat Renesse inspeelt op ontwikkelingen binnen de recreatiesector. Om hieraan te voldoen is een pilot-project opgezet. Het nevendoeel is ervaring op te doen met toeristische gebiedsgerichte projecten.

Project 5. Pilot-masterplan Renesse.

Doel:	Renesse anticipeert blijvend op toeristische ontwikkeling in de toekomst. Dit is een pilotproject om ervaring op te doen met gebiedsgerichte toeristische projecten.
Doelgroep:	Ondernemers, gasten, bewoners en overheden op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • via SWOT-analyse inzicht krijgen in de huidige situatie, gewenste toeristische product, kansen en knelpunten; • opstellen plan van aanpak • opzetten van een organisatiestructuur • werven van gelden • opzetten monitoringsysteem • uitvoeren projecten
Resultaat	Plan van aanpak, actieprogramma, deelprojecten
Link met project	1, 3, 4, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15
Kwaliteit:	Draagvlak voor visie bij bewoners, ondernemers, overheden en gasten
Rol gemeente:	co-projectleider, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven	Initiator, co-projectleider, financier, facilitator, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, SAM, OW, R&M, FJC; Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, HORECA, RECRON, FOS, OSD, VHP, OVR) Andere organisaties: - Andere overheden: provincie, politie, brandweer Bewoners: bewoners
Communicatie	Nieuwsbrief, visie, schetsen, actieprogramma

2.6. Nota kamperen.

De gemeente gaat in de nota kamperen aangeven op welke wijze de effecten van afname van aantal gasten op kampeertreinen (door gezinsverdunning en kwaliteitsverbetering) zijn te verminderen. Verder wil de gemeente in dezelfde nota aangegeven op welke wijze ze om wil gaan met onder andere bouwwerken op kampeertreinen, de intrekking van de Wet op de openluchtrecreatie, de verhouding tussen permanente en toeristische standplaatsen, uitponden van standplaatsen, camperstandplaatsen, verblijfsaccommodatie voor seizoenspersoneel, groepskamperen en winterkamperen.

Project 6. Nota kamperen

Doel:	Beleid te ontwikkelen voor huidige ontwikkelingen als intrekking Wet op de openluchtrecreatie, afnemend aantal gasten per kampeertrein, bouwwerken op kampeertreinen, verhouding permanent en toeristische standplaatsen, uitponden van standplaatsen, camperstandplaatsen, verblijfsaccommodatie voor seizoenspersoneel, groepskamperen en winterkamperen.
Doelgroep:	Gasten, kampeertreinbeheerders
Beschrijving:	<ul style="list-style-type: none"> • inventariseren ontwikkelingen en effecten • vastleggen hoofdlijnen beleid • uitwerken beleid in bestemmingsplannen
Resultaat	Nota kamperen
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15
Kwaliteit:	Een balans creëren tussen de wensen van ondernemers, bewoners, organisaties en gasten.
Rol gemeente;	Initiator, projectleider, facilitator
Rol bedrijfsleven:	Facilitator, kennisdrager
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, HORECA, RECRON, VEKABO, FOS, OSD, VHP, OVR) Andere organisaties: natuur- en milieuorganisaties, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap Bewoners
Communicatie	Nota, nieuwsbrief, visie, actieprogramma

2.7. Plattelandstoerisme.

Dagrecreatieve activiteiten zijn belangrijk om gasten op het platteland te vermaken. Hierdoor kunnen agrarische ondernemers neveninkomsten verkrijgen uit toerisme (Nieuwe Economische Draggers). Verder zal dit de leefbaarheid van het platteland verhogen. De "ZAP"-toerist wordt beter bediend door een grote variëteit aan toeristische dagactiviteiten op het platteland.

Project 7. Plattelandstoerisme

Doel:	Een gevarieerd aanbod van nieuwe dagrecreatieve attracties op het platteland
Doelgroep:	gasten, bewoners, agrarische en recreatieondernemers
Beschrijving:	Het beleid Nieuwe Economische Draggers biedt mogelijkheden om nieuwe dagrecreatieve voorzieningen te ontwikkelen in bestaande bebouwing. Nagegaan wordt in hoeverre initiatiefnemers voor informatie een beroep kunnen doen op de bedrijfscontactfunctionaris en subsidioloog van de gemeente.
Resultaat:	Dagrecreatieve voorzieningen op het platteland
Link met project	1., 2, 4, 5, 8, 9, 12
Kwaliteit:	Nieuwe functie voor vrijkomende boerenschuren (NED's), onderscheidbare dagrecreatieve voorzieningen op lokaal niveau in de periode 2004-2008.
Rol gemeente;	Stimulator, facilitator
Rol bedrijfsleven:	Projectleider, financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M, SAM; Bedrijfsleven: brancheorganisaties (ASD, VVV, VEKABO, FOS, OSD, VHP, HORECA, RECRON, POMONA) Andere organisaties: natuurbeherende organisaties, culturele organisaties, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap Bewoners: dorpsraden
Communicatie	Digitale helpdesk, nieuwsbrief, website

2.8. Toeristenpas.

De Toeristenpas kan een promotiemiddel voor Schouwen-Duiveland worden. Door deze pas worden dagrecreatieve voorzieningen ontsloten. Deze pas moet het verblijf van een gast en bewoner aantrekkelijker maken door faciliteiten aan te bieden. Daarnaast wordt de samenwerking tussen organisaties op het eiland versterkt en neemt de samenhang binnen het toeristisch product toe. Verder genereert de toeristenpas marktinformatie die noodzakelijk voor investering in collectieve voorzieningen en voor individuele bedrijfsontwikkelingen. Indien de toeristenpas wordt gerealiseerd dan wordt een ontwikkelingsorganisatie opgezet.

Project 8. Toeristenpas.

Doel:	Het promoten van Schouwen-Duiveland als een aantrekkelijk eiland dat op een gemakkelijke wijze is te ontdekken.
Doelgroep:	gasten, bewoners op Schouwen-Duiveland
Beschrijving:	Met de Toeristenpas worden dagrecreatieve voorzieningen ontsloten, de afname van arrangementen bevordert, Schouwen-Duiveland in de markt gezet. De kaart heeft een economische meerwaarde voor de aanbieder en de klant. Het is een instrument om op gemakkelijke wijze toeristenbelasting te innen. Ook wordt het met de Toeristenpas mogelijk om via een gemeenschappelijke website on-line te boeken. Verder zal met de Toeristenpas een identiteit ontwikkeld worden als concept op basis waarvan nieuwe projecten ontwikkeld kunnen worden en de basis vormt voor het imago van Schouwen-Duiveland.
Resultaat	Toeristenpas (afhankelijk van uitkomst haalbaarheidsonderzoek)
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14
Kwaliteit:	Het systeem is minimaal kostendekkend. Het aantal gasten is na de introductie toegenomen.
Rol gemeente;	Initiator, projectleider, facilitator, beheerder
Rol bedrijfsleven:	Financier, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, FJC, SAM, BZBEL Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, RECRON, MKB, VEKABO, FOS, OSD, VHP) Andere organisaties: ANWB, Rabobank, Interpay Andere overheden: provincie
Communicatie	Organisatiemodel, ICT-infrastructuur, proeftuin, rapporten, nieuwsbrief, bijeenkomsten

2.9. Uitwerking nota hoofdlijnen strand.

Op 17 juli 2003 heeft de raad de nota hoofdlijnen strand vastgesteld. In deze nota staan zestien beleidskeuzen. Deze uitwerking van deze beleidskeuzen wordt ondergebracht in dit actieprogramma.

Project 9. Uitwerking nota hoofdlijnen strand.

Doel:	De kwaliteit van de voorzieningen op het strand aan te passen aan de wensen van de gast en bewoner
Doelgroep:	gast en bewoner
Beschrijving:	In de hoofdlijnennota zijn 16 beleidskeuzen gemaakt. Deze keuzen hebben betrekking op het voorzieningen en verzorgingsniveau op en rond het strand.
Resultaat	16 beleidskeuzen uitgevoerd middels deelprojecten
Link met project	4, 5, 6, 8, 12, 14
Kwaliteit:	De kwaliteit van het voorziening- en verzorgingsniveau voldoet aan de wensen van de consument.
Rol gemeente;	Initiator, projectleider, facilitator
Rol bedrijfsleven:	Financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, OW, R&M Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VSSK, VVV, RECRON, HORECA, OVR) Andere organisaties: natuurterreinbeheerders, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap, politie
Communicatie	Bijeenkomsten, folders, rapporten, nieuwsbrief, website, voorzieningen

2.10. Horecabeleid.

De gemeente wil met het horecabeleid nagaan waar nog ruimte is voor HORECA-activiteiten. Zij wil hiermee een kader bieden aan ondernemers om diversiteit in en concentratie van horeca te bevorderen.

Project 10. Horeca beleid.

Doel:	Een gevarieerd, aantrekkelijk, indien nodig geconcentreerd aanbod aan overnachting-, eetgelegenheden, café's, disco's.
Doelgroep:	gast, bewoner, horecaondernemer
Beschrijving:	Nagegaan wordt waar leemtes zijn in het HORECA-aanbod en op welke wijze voorzien kan worden in deze leemtes. Daarnaast wordt de bestaande HORECA getoetst op de mate van concentratie, aanbod en kwaliteit.
Resultaat	Nota horecabeleid
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11
Kwaliteit:	Het aanbod aan HORECA voldoet aan de wensen van de consument binnen acceptabele grenzen van hinder.
Rol gemeente;	Initiator, facilitator, projectleider
Rol bedrijfsleven:	Financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M, SAM Bedrijfsleven: brancheorganisaties (VVV, HORECA, FOS, OSD, VHP) Andere organisaties: platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie Bewoners: dorpsraden
Communicatie	Visie, Bijeenkomsten, nota, nieuwsbrief

2.11. Gebiedsvisie Gouewepolders.

De gemeente wil in het gebied Schouwen-Duiveland Midden samenhang brengen tussen de functies recreatie, natuur en landbouw. Dit moet aansluiten op de ontwikkelingen in Schouwen-Duiveland West en Oost. De gemeente heeft voor een haalbaarheidsonderzoek een subsidie ontvangen uit het programma Bélvédere. Het doel is om na te gaan op welke wijze het middengebied van Schouwen-Duiveland her in te richten is (natuur, landschap, cultuur, wonen, werken en recreëren).

Project 11. Gouewepolders.

Doel:	Het stimuleren van een gevarieerd en aantrekkelijk landschap en voorzieningen gericht op wonen, werken en recreëren.
Doelgroep:	gast, bewoner
Beschrijving:	Nagaan op welke wijze de aantrekkelijkheid van het gebied verhoogd kan worden op het gebied van wonen, werken, recreatie, landbouw, natuur en landschap. En op welke wijze deze functies elkaar kunnen versterken: <ul style="list-style-type: none"> • Haalbaarheidsonderzoek • Plan van aanpak • Uitvoering
Resultaat	Gebiedsvisie, uitvoeringsplan (afhankelijk van haalbaarheid), deelprojecten
Link met project	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15
Kwaliteit:	Het landschap en de voorzieningen voldoen aan de wensen van de gast, bewoners, ondernemers
Rol gemeente;	Initiator, projectleider, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven:	Financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M, OW, FJC Bedrijfsleven: brancheorganisaties (ASD, RECRON, VEKABO, FOS, MKB, VVV) Andere organisaties: natuurterreinbeheerders, natuur- en milieuorganisaties, ANWB, heemkundige organisaties, st. Cultureel Erfgoed Andere overheden: provincie, waterschap
Communicatie	Bijeenkomsten, folders, visie, rapporten, nieuwsbrief, website

2.12. Ontwikkeling VVV.

De VVV neemt momenteel een belangrijke plaats in binnen recreatie en toerismesector. Om de mate van ontwikkeling en de kwaliteit ervan te volgen, te stimuleren en te sturen is de ontwikkeling van de VVV vervat in een project.

Project 12 Ontwikkeling VVV.

Doel:	Het volgen, stimuleren en sturen in de mate van ontwikkeling en de kwaliteit van de VVV op Schouwen-Duiveland
Doelgroep:	gast, ondernemer, bewoner
Beschrijving:	De gemeente en het bestuur van de VVV gaan regelmatig na in hoeverre het de doelen die gesteld worden aan de VVV gerealiseerd worden. Daarnaast is het van belang om na te gaan op welke wijze de gemeente de VVV in haar taken kan ondersteunen. Het bestuur van de VVV gaat haar beleid verwoorden in een ondernemersplan.
Resultaat	Plan van aanpak, deelprojecten
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15
Kwaliteit:	Goed gastheerheerschap en informatie verstrekken op maat. Promotie van het eiland op de meest effectieve wijze uitvoeren. Ontwikkelen van producten waarvoor markt is.
Rol gemeente;	Controleur, klankbord, facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven:	Projectleider, financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB Bedrijfsleven: VVV Andere organisaties: - Andere overheden: - Bewoners: -
Communicatie	Ondernemersplan, bijeenkomsten, folders, producten, nieuwsbrief, website

2.13. Elkweervoorziening.

In het beleidsplan van Route IV is een project "elkweervoorziening". Deze voorziening is een commerciële activiteit. Het bedrijfsleven heeft hierin het voortouw.

Project 13. Elkweervoorziening.

Doel:	Geconcentreerd vermaak aanbieden gedurende het gehele jaar voor grote aantallen gasten en bewoners.
Doelgroep:	gast, bewoner
Beschrijving:	Een dagrecreatieve voorziening die jaarrond opengesteld wordt voor publiek, een alternatief biedt voor strandbezoek en fungeert als slechtweervoorziening.
Resultaat	Een elk-weervoorziening
Link met project	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 15
Kwaliteit:	Aantrekkelijk voor een brede doelgroep, goed bereikbaar, ingepast in het landschap
Rol gemeente;	Facilitator
Rol bedrijfsleven:	Projectleider, initiator, financier, beheerder, aanbieder
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M Bedrijfsleven: ondernemer, brancheorganisaties (VVV, RECRON, HORECA, FOS, OSD, VHP) Andere organisaties: natuur- en milieuorganisaties, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: provincie, waterschap Bewoners: dorpsraden
Communicatie	Ondernemersplan

2.14. Natuurgerichte recreatie.

De beleving van natuur en landschap zijn belangrijk binnen het toeristisch product.

Project 14. Natuurgerichte recreatie.

Doel:	Natuurbeleving van gasten toelaten nemen
Doelgroep:	Gasten, bewoners
Beschrijving:	Natuur wordt in samenwerking met natuurbeherende organisaties meer open gesteld. Voorzieningen worden hierop aangepast. Hierdoor kan de gast de natuur en het landschap beleven. Deze beleving kan geïntensiveerd worden door kennisoverdracht over en activiteiten in deze omgeving.
Resultaat	Meer oppervlakte natuurgebieden worden toegankelijk, de beleving van de natuur neemt toe
Link met project	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15
Kwaliteit:	Aantrekkelijk, toegankelijk voor een brede doelgroep
Rol gemeente;	facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven:	Initiator, financier, projectleider, uitvoerder
Organisatie:	Gemeente: REB, R&M, OW Bedrijfsleven: ondernemer, brancheorganisaties (ASD, VVV, RECRON, FEKABO, HORECA, VHP) Andere organisaties: natuur- en milieuorganisaties, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland Andere overheden: DLG, recreatieschap Grevelingen, Nationaal Park Oosterschelde, Staatsbosbeheer, provincie, waterschap
Communicatie	Flyers, brochures, website VVV, voorzieningen

2.15. Opleidingen.

Om in te kunnen spelen op trends is het belangrijk dat kennis, vaardigheden, ondernemerschap en gastheerschap van ondernemers versterkt worden.

Project 15. Opleidingen.

Doel:	Verhogen gastheerschap en ondernemerschap bedrijfsleven
Doelgroep:	Ondernemers, personeelsleden recreatiebedrijven
Beschrijving:	Middels opleidingen nemen kennis en vaardigheden van ondernemers en personeel toe.
Resultaat	Diverse ondernemers en personeelsleden hebben een cursus gevolgd.
Link met project	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Kwaliteit:	Opleidingentrajecten die aansluiten op de behoefte van de cursisten.
Rol gemeente;	facilitator, co-financier
Rol bedrijfsleven:	Initiator, financier, projectleider, uitvoerder, nazorg
Organisatie:	Gemeente: REB, SAM, WIZ Bedrijfsleven: ondernemer, brancheorganisaties
Communicatie	Flyers, brochures, website VVV, cursussen

3. Financiële paragraaf en fasering.

In de onderstaande tabel zijn de kosten per project uitgezet in de tijd. Deze kosten zijn indicatief. Dit is per onderdeel afhankelijk van besluitvorming van het college van B&W en de raad. Tevens is aangegeven op welke wijze de projecten zijn te financieren. Een financieringsvorm is de extra verhoging van de toeristenbelasting met 6,3 cent (raadsbesluit december 2003). De gemeente gaat deze inkomsten onder te brengen in een voorziening (lees: fonds) in de gemeentelijke begroting. Op deze wijze staan de uitgaven los van het kasritme (per jaar) van de gemeente. Daarnaast wil de gemeente subsidies en bijdragen van het bedrijfsleven werven om het programma te financieren. De gemeente heeft de intentie voor de projecten 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14 en 15 subsidies te werven bij de Europese Unie, rijksoverheid en gemeente.

Begroting. De begroting is per project indicatief tot besluitvorming over een project door het college van B&W en raad¹².

Project	activiteiten	Personele		kosten		materiële		kosten		tijd + totale	kosten		per jaar	
		Intern		extern		Intern		Bedrijfsleven			2005	2006	2007	2008
		inc.	struc.	inc.	struc.	inc.	struc.	inc.	struc.					
1. Knooppuntensysteem	haalbaarheidsonderzoek	4.000		25.000		1.000				30.000				
	implementatie	20.000		25.000		250.000					295.000			
	beheer per jaar		2.500		5.000		7.500						15.000	15.000
2. Watersportactieplan	hoofdlijnennota	20.000						10.000				30.000		
	uitvoering	10.000		50.000		150.000		500.000					284.000	426.000
	beheer per jaar		10.000						50.000					60.000
3. Versterken cultuurtoerisme	haalbaarheidsonderzoek	4.000		3.000								7.000		
	uitvoering	10.000		30.000		50.000		50.000					56.000	84.000
	beheer per jaar		2.000				5.000		5.000					12.000
4. Arrangementen	haalbaarheidsonderzoek	4.000										4.000		
	uitvoering	4.000						25.000					29.000	
	beheer per jaar								5.000					5.000
5. Masterplan Renesse ¹³	haalbaarheidsonderzoek	0		0		0		0				0		
	uitvoering	0		0		0		0					0	0
	beheer per jaar		0		0		0		0					0
6. Nota kampeervormen	hoofdlijnennota	28.500								28.500				

¹² Afhankelijk van de bevoegdheden

¹³ De begroting van het Masterplan Renesse (planvorming) is afhankelijk van besluitvorming over dit project.

Actieprogramma "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme" 28 oktober 2004

Project	activiteiten	Personele		kosten		materiële		kosten		Bedrijfsleven	tijd + totale	kosten		per jaar	
		Intern	extern	Intern	extern	Intern	extern	2005	2006			2007	2008		
		inc.	struc.	inc.	struc.	inc.	struc.	inc.	struc.			inc.	struc.		
7. Plattelandsvernieuwing	uitvoeringsprogramma	5.000		5.000									10.000		
	beheer per jaar		20.000				15.000		100.000						135.000
8. Toeristenpas ¹⁴	implementatie	0	0	0		0		0					0		
	beheer per jaar					0			0					0	0
9. Hoofdlijnen strand	uitvoering	100.000				400.000					500.000				
	beheer per jaar		30.000			150.000			20.000			200.000	200.000	200.000	200.000
10. Horecabeleid	horecabeleid	12.500				1.000					13.500				
	in bestemmingsplannen	30.000				20.000						25.000	25.000		
11. Gebiedsvisie Gouwepolders	haalbaarheidsonderzoek	20.000		15.000		62.500					97.500				
	uitvoering	50.000		50.000		50.000		300.000				150.000	150.000	150.000	150.000
	beheer per jaar		10.000		10.000		10.000		50.000				80.000	80.000	
12. Ontwikkeling VVV	beheer per jaar		5.000				186.000		145.000		336.000	336.000	336.000	336.000	336.000
	Promotie&marketing														
	productontwikkeling														
	opleidingen														
13. Elkweervoorziening	haalbaarheidsonderzoek	1.000						100.000							101.000
	uitvoering														
	beheer per jaar														
14. Natuurgerichte recreatie	plan natuurrecreatie	6.000		12.000		2.500						20.500			
	uitvoering	3.000		30.000		30.000		30.000					37.200	55.800	
	beheer/jaar		3.000		10.000		0		10.000					23.000	
15. Opleidingen	opleidingsplan	1.500		10.000		2.500		5.000			19.000				
	uitvoering	5.000		5.000		20.000		30.000				20.000	20.000	20.000	20.000
	nazorg/jaar				4.000				10.000			14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal		338.500	92.500	260.000	42.000	1.189.500	243.500	1.050.000	420.000	1.024.500	1.111.500	1.246.200	1.246.200	1.716.800	

¹⁴ De begroting van de toeristenpas (implementatiefase) is afhankelijk van besluitvorming over dit project.

Dekking. De dekking is per project indicatief tot besluitvorming over een project door het college van B&W en de raad¹⁵.

Post	2005	2006	2007	2008
Stand voorziening per 1 januari	0	148.500	47.333	75.167
extra inkomsten toeristenbelasting	277.000	277.000	277.000	277.000
restant 2004	215.000			
Begroting gemeente	248.500	186.000	186.000	186.000
Subsidies EU, rijk, andere overheden	116.000	125.000	125.000	110.000
apparaatskosten gemeente	166.500	127.333	94.033	115.633
bijdrage bedrijfsleven	150.000	295.000	592.000	953.000
overschot/tekort in voorziening programma "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme"	-148.500	-47.333	-75.167	0
Totaal	1.024.500	1.111.500	1.246.200	1.716.800

Toelichting op de dekking:

- € 116.000 onder 2005 betreft subsidie dat in 2004 is ontvangen
- post restant 2004 is € 215.000 als restant aan extra inkomsten toeristenbelasting over het jaar 2004. Hiervan is € 104.000 verplicht voor het project "Strand meer toegankelijk maken" (nota hoofdlijnen strand) en is € 18.000 verplicht voor het project "Knooppuntensysteem fase 1".
- Het bedrag onder de post "overschot/tekort voorziening programma "Schouwen-Duiveland kiest voor toerisme"" in een betreffend jaar is input voor de post "stand voorziening per januari" in het navolgende jaar.
- € 248.500 onder post begroting gemeente (2005) bestaat uit een verplichting van € 62.500 voor het project Gouwepolders en € 186.000 structurele subsidie aan het VVV.

¹⁵ Afhankelijk van bevoegdheden

4. Organisatie

De uitvoering van dit programma is een verantwoordelijkheid van de gemeente en van het bedrijfsleven. De gemeente en het bedrijfsleven kunnen samen prestatieafspraken maken. Een afspraak kan zijn de wijze waarop de uitvoering van het programma wordt georganiseerd. Een mogelijkheid is aansluiting te zoeken bij de beheersorganisatie van de toeristenpas. Dit laatste is afhankelijk van de haalbaarheid van de toeristenpas en besluitvorming door de gemeenteraad.

De gemeente bewaakt de voortgang van de uitvoering van het programma, faciliteert subsidietrajecten voor collectieve voorzieningen en communiceert over de voortgang. Daarnaast zal zij afhankelijk van het project optreden als initiator, regisseur, projectleider, klankbord of financier (zie projecten hoofdstuk 2).

Van ondernemers en besturen van brancheorganisaties verwacht de gemeente dat zij een pro-actieve houding hebben, zelf projecten initiëren en uitvoeren, bijdragen in het beheer van voorzieningen, investeren in collectieve en individuele toeristische voorzieningen, gastheerschap uitdragen en samenwerken (binnen de sector, met overheden en agrarische ondernemers).

Bij de uitvoering van het programma worden onder andere betrokken¹⁶:

Overheden:	provincie, waterschap, gemeente;
Bedrijfsleven:	FOS, OSD, SVV, OVR, RECRON, KHN, VHP, HISWA, ANWB, OSD, ZZ Neptunes, Kamer van Koophandel, MKB, ASD, VSSK, VEKABO, VVV, watersportverenigingen en andere organisaties;
Organisaties:	stichting Renesse, natuur- en vogelwacht Schouwen-Duiveland, platform voor mensen met een beperking Schouwen-Duiveland, Staatsbosbeheer, Grevelingenschap, BOD, heemkundige kringen, stichting cultureel erfgoed, fietsersbond, hypische organisaties en andere organisaties;
Ondernemers:	ondernemers die willen bijdragen in de projecten uit dit programma

Bedrijfscontactfunctionaris.

Om de samenwerking tussen de gemeente en het bedrijfsleven te intensiveren is sinds 1 april 2002 binnen de gemeente een bedrijfscontactfunctionaris actief. Deze medewerker heeft tot taak aanspreekpunt te zijn voor ondernemers. Hij zorgt ervoor dat vragen van ondernemers adequaat worden beantwoord. Daarnaast is deze functionaris ook aanspreekpunt voor medewerkers van de gemeente met vragen over of aan de sector. De functionaris is goed bekend bij de sector.

VVV.

De gemeente blijft de VVV op Schouwen-Duiveland vooralsnog financieel en facilitair actief ondersteunen. Met het bestuur van het VVV is afgesproken dat zij in 2007 alle taken (gastheerschap, informatievoorziening, productontwikkeling, promotie en marketing) structureel oppakt. De gemeente is van mening dat de VVV Schouwen-Duiveland samen met de andere VVV's in het Deltagebied en het Bureau voor toerisme Zeeland het Deltagebied moeten promoten. De vindt dat hierbij zoveel mogelijk aangesloten moet worden op de promotie en marketing activiteiten van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen. Dit bureau heeft tot taak om de grote Nederlandse steden en de kust te promoten in omliggende landen.

In 2005 en 2006 zal de nadruk voor het VVV moeten liggen op het verbeteren van gastheerschap en ondernemerschap. Een onderdeel hiervan is productontwikkeling. Hierbij

¹⁶ Lijst niet limitatief

is het beheer en daarmee de continuïteit van producten belangrijk. De wijze waarop dit beheer wordt gedaan is voor de gemeente een belangrijke maatstaf een project al of niet te faciliteren. De gemeente zal bij eventuele subsidieverlening het beheer en continuïteit als toekenningcriteria hanteren.

5. Communicatie/Promotie/Marketing

In het kader van communicatie wordt hier onderscheiden:

- Promotie en marketing: de gemeente is voorstander om het Deltagebied als één geheel te promoten. De gast gaat nadat deze voor het Deltagebied heeft gekozen zich via internet verder verdiepen in de verschillende regio's. Bij samenwerking zijn professionaliteit, doelgericht en eigentijds kernwoorden;
- Informatievoorziening: de gemeente onderschrijft het initiatief tot één toeristische database te komen. Zij is van mening dat deze database informatie moet bevatten over het gehele Deltagebied en niet enkel over Zeeland. Ook hier geldt dat professionaliteit, doelgericht en eigentijds leidend zijn.
- Producten: de gemeente onderschrijft de vorming van het merk Zeeland. Dit merk moet door een professionele organisatie in de markt gezet worden. Daarnaast zal de toeristenpas bijdragen aan het jaarrond ontsluiten van dagrecreatieve voorzieningen;
- Gastheerschap: de gemeente hecht er veel waarde aan dat zijzelf, de ondernemers en bewoners gastvrijheid uitstralen. Dit zal bijdragen aan een herhalingsbezoek van de gast aan het Deltagebied en Schouwen-Duiveland. Het VVV heeft hierin een belangrijke rol.

6. Monitoring.

In de tabel 1 (paragraaf 1.4) staan de doelen vermeld, de wijze waarop deze gemeten worden (indicatoren) en wie deze indicatoren verzameld.

In 2008 wordt het uitvoeringprogramma geëvalueerd.

7. Afstemming andere beleidsvelden.

Project	Afstemming met andere beleidsvelden
1. knooppuntensysteem	RO: nvt Milieu: bebording, autobewegingen OW: bebording, onderhoud, aanleg fietspaden SAM: communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
2. watersportplan	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen watersport SAM: communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
3. cultuurtoerisme	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: beperken autobewegingen OW: aanpassen, onderhouden voorzieningen SAM: vanuit gemeente mede-projectleider, communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
4. Arrangementen	RO: nvt Milieu: nvt OW: nvt SAM: cultuur, historie, kunst, communicatie BZBEL: nvt FJC: nvt
5. Pilot-masterplan Renesse	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen SAM: arbeidsbehoefte, leefbaarheid kern, betrokkenheid, communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
6. Nota kamperen	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan Milieu: nvt OW: nvt SAM: nvt BZBEL: nvt FJC: nvt
7. Plattelandsvernieuwing	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen

Project	Afstemming met andere beleidsvelden
	OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen, communicatie SAM: leefbaarheid BZBEL: nvt FJC: subsidies
8. Toeristenpas	RO: nvt Milieu: nvt OW: communicatie SAM: nvt BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
9. Uitwerking nota hoofdlijnen strand	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan (paviljoens, reddingsposten), vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen SAM: arbeidsbehoefte, communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
10. Horecabeleid	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan Milieu: nvt OW: nvt SAM: nvt BZBEL: nvt FJC: nvt
11. Gouwe Polders.	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen SAM: communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
12. Ontwikkeling VVV	RO: nvt Milieu: nvt OW: nvt SAM: communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
13. Elkweervoorziening	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, reductie afval, energie, water, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen OW: advisering SAM: communicatie BZBEL: nvt FJC: subsidies
14. Natuurgerichte recreatie	RO: ontwikkelingen plaatsen in breder planologisch/ruimtelijk perspectief, vastleggen ruimtebeslag in

Project	Afstemming met andere beleidsvelden
	bestemmingsplan, vergunningen Milieu: vergunningen, beperken autobewegingen, duurzaam bouwen OW: aanleg, beheer en onderhoud van voorzieningen SAM: communicatie BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies
15. Opleidingen	Ro: nvt Milieu: nvt OW: nvt SAM: onderwijs, communicatie, arbeidsmarktbeleid BZBEL: toeristenbelasting FJC: eigen middelen, subsidies WIZ: arbeidsmarktbeleid

Bijlage. Overnachtingen.

Jaar	Tarief	Opbrengst	aantal overnachtingen:
1997	<i>f</i> 0,96	<i>f</i> 3.538.500	3.685.938
1998	<i>f</i> 1,05	<i>f</i> 4.176.431	3.977.553
1999	<i>f</i> 1,11	<i>f</i> 5.008.900	4.512.523
2000	<i>f</i> 1,27	<i>f</i> 5.187.600	4.084.724
2001	<i>f</i> 1,31	<i>f</i> 6.165.400	4.706.412
2002	€ 0,64	€ 2.908.700	4.544.843
2003	€ 0,68	€ 2.870.000	4.220.588
2004	€ 0,75	€ 3.353.000	4.470.667 (begroot)

Kanttekeningen:

1. in de opbrengsten toeristenbelasting zitten inbegrepen de opbrengsten vanuit forfaitaire heffingen. Deze geven slechts een grove indicatie van het werkelijk aantal overnachtingen;
 2. De afgelopen jaren zijn de controles geïntensiveerd, met als resultaat dat de opbrengst toeristenbelasting is toegenomen. Dit houdt echter niet automatisch verband met een toename van het aantal toeristische overnachtingen op Schouwen-Duiveland;
 3. Veel toeristische overnachtingen vinden plaats in 2e woningen, die niet volgens de toeristenbelasting, maar de forensenbelasting worden afgerekend. Het is niet mogelijk uit de opbrengsten van laatstgenoemde belasting een aantal overnachtingen te destilleren;
- De gegevens ove de opbrengst zijn direct afkomstig vanuit de jaarrekening. Dit impliceert dat de opbrengst voor een bepaald kalenderjaar niet direct verband hoeft te houden met het belastingjaar. Bijvoorbeeld: aanslagen over het belastingjaar 1999 die in 2001 zijn opgelegd, zijn over het algemeen financieel verantwoord in het jaar 2001.